

УДК 343.125

DOI 10.33244/2617-4154.2(9).2022.204-213

В. В. Топчій,*д-р юрид. наук, професор,
заслужений юрист України,
Державний податковий університет
e-mail: tv1959@ukr.net***ORCID ID 0000-0003-4596-6469;****А. В. Свінцицький,***канд. юрид. наук, директор,
Український науково-дослідний
інститут**спеціальної техніки та судових
експертиз**Служби безпеки України**e-mail: 30.07@nusta.edu.ua***ORCID ID 0000-0002-2562-8852**

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ОСІБ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

У статті розглянуто методи, які використовуються у процесі дослідження проблеми процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні. Зазначено, що процесуальне забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні є відносно новим інститутом кримінального процесу, а відтак потребує поглибленого наукового пізнання. Саме методологія пізнання права дає новий погляд на розуміння сутності процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні. Отже, методологія дає можливість сприяння розвитку теорії і практики реалізації права, зокрема його трансформації та удосконалення.

Розглядаючи питання методології процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні визначено, що доцільно використовувати багаторівневий підхід, більшою мірою використовуються загальні методи наукового пізнання – аналіз і синтез, сходження від абстрактного до конкретного тощо (філософська методологія); загальні для багатьох наук, міждисциплінарні методи пізнання – системний та організаційний аналіз, кібернетичний, синергетичний підходи тощо (загальнонаукова методологія); теорія і методи конкретної науки, галузі знань; методика, сукупність операцій і процедур, що використовуються у конкретних дослідженнях.

Встановлено, що поширеним є використання системного підходу, в основі якого лежить дослідження певного об'єкта як цілісної системи, що має внутрішню структуру, поділяється на складові елементи, і завдання дослідника полягає у тому, щоб визначити їх кількість, порядок організації, зв'язки та взаємодію між ними. У нашому випадку інститут процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні є досить широким поняттям і включає у себе велику сукупність як примусових, так і непримусових заходів. Саме тому використання системного методу дозволяє представити власну класифікацію таких заходів за різними критеріями.

Доведено, що методологія процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні відіграє значну роль у сприйнятті нових змін реальної сучасної кримінальної процесуальної політики. Методологія пізнання і перетворення сучасного українського права, ґрунтуючись на результатах попередніх кримінальних процесуальних досліджень, дає нам новий погляд на розуміння цього явища, його реальної сутності. Вона включає в себе сукупність загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, які використовуються певною мірою. Найбільшими поширеними методами, які використовуються під час дослідження процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, є індукції, дедукції, системний, структурно-функціональний.

***Ключові слова:** кримінальне провадження, кримінальний процес, процесуальне забезпечення осіб у кримінальному провадженні, примусові заходи, зобов'язання, методологія, системний метод, структурно-функціональний метод*

Метою цього дослідження є теоретичне обґрунтування методологічних підходів дослідження процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні.

Постановка проблеми. Методологічна забезпеченість науки, точність методів наукових досліджень допомагає дослідникам відшукувати нові шляхи пізнання процесів і явищ, що вивчаються, їх адекватного відображення в системі наукових знань. Жодна галузь науки не може існувати чи розвиватися без методологічної бази. Невипадково сьогодні методологія наукових досліджень у праві набуває значної культурної цінності для сучасного суспільного розвитку та належить до фундаментальних проблем вітчизняної юридичної науки [1].

Процесуальне забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні є відносно новим інститутом кримінального процесу, а відтак потребує поглибленого наукового пізнання. Саме методологія пізнання права дає новий погляд на розуміння сутності процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні. Отже, методологія дає можливість сприяння розвитку теорії і практики реалізації права, зокрема його трансформації та удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Суттєву роль у дослідженні методологічних основ дослідження різних кримінальних процесуальних інститутів посідають праці відомих вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: О. Бандури, Г. Гребенькова, Л. Заморської, М. Костицького, В. Кравця, Г. Лук'янової, В. Миронова, В. Моїсєєва, В. Нерсєсянца, Н. Оніщенка, В. Пазенка, М. Панова, П. Рабіновича,

В. Селіванова, С. Сливки, В. Смирнова, І. Тіміуш, Ю. Тихонравова, О. Тихомирова та інших.

Проте складність, багатогранність наукового дослідження забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні призводять до необхідності застосування як загальнонаукових, так і спеціально-юридичних методів наукового пізнання, а отже, є актуальним питанням сучасної кримінальної процесуальної науки.

Виклад основного матеріалу. Загалом варто розпочати з того, що поняття «методологія» неоднозначно розуміється у сучасній науці. У широкому розумінні слова методологія – це теорія людської діяльності, «це діяльність пізнання, мислення або, якщо говорити точніше, вся діяльність людства, включаючи сюди не лише власне пізнання, але й виробництво. Можна зазначити, що методологія ... є теорією людської діяльності» [2, с. 6]. У вузькому розумінні методологія – це система різноманітних методів, прийомів і способів дослідження тієї чи іншої наукової проблеми. Варто зазначити, що саме вузьке трактування методології використовується у зарубіжних країнах.

Найбільш поширеним у науці є багаторівневий підхід, більшою мірою використовуються загальні методи наукового пізнання – аналіз і синтез, сходження від абстрактного до конкретного тощо (філософська методологія); загальні для багатьох наук, міждисциплінарні методи пізнання – системний та організаційний аналіз, кібернетичний, синергетичний підходи тощо (загальнонаукова методологія); теорія і методи конкретної науки, галузі знань; методика, сукупність операцій і процедур, що використовуються у конкретних дослідженнях.

Як слушно зауважив М. І. Панов, наука кримінального процесу, як і кожна юридична наука, не створює й не може створювати деякої «самостійної» чи «відокремленої» методології. Вона має ґрунтуватися на загальнотеоретичних положеннях методології теорії пізнання як філософської науки (чи теорії пізнання як її розділу), використовувати їх з метою здійснення досліджень свого власного і специфічного об'єкта (предмета) пізнання [3]. Саме тому вважаємо, що загальнологічні методи аналізу, синтезу, узагальнення, індукції процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні є необхідними у використанні, адже їх основним завданням є виділення (аналіз) кожної її функції, а також вивчення їх реалізації у притаманних для них взаємозв'язках і взаємовпливах (синтез та узагальнення).

На основі дослідження якогось окремо взятого аспекту процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні можна робити висновок про постійне, таке саме функціонування усієї системи (індукція). Специфіка застосування цього методу полягає у тому, що на основі існуючих фактів чи результатів реалізації заходів процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні можна зробити аргументоване припущення про те, як це буде працювати взагалі, при інших вихідних даних і в іншій ситуації (наприклад, під час зміни законодавства). Такий висновок впливає з індуктивних закономірностей: в основі всіх подій та взаємозв'язків у сфері протидії злочинності повинна лежати постійно функціонуюча модель кримінальної процесуальної політики.

Метод дедукції (сходження від загального до конкретного) в сукупності, наприклад з історико-правовим методом, є незамінним у процесі вивчення становлення та розвитку законодавства щодо процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні. Недарма видатні науковці досить часто досліджують кримінальну процесуальну політику як складову всієї державної політики. Досліджуючи в такий спосіб особливості функціонування кримінальної процесуальної політики (загальне) й описуючи її функції, вони зазвичай не виділяли окремо інститут процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, або, як тоді визначалося, примусових заходів (конкретне). Однак їх позиції щодо політики в цілому будуть справедливими і для її напрямів, у цьому випадку – кримінальної процесуальної політики, адже якщо якесь твердження є справедливим для усієї системи, то воно буде таким і для усіх її інститутів.

Крім того, важливим є застосування системного підходу як наукового методу пізнання права. Практично всі автори наукової літератури з теорії держави та права відносять цей прийом дослідження до групи спеціальних методів. Системно-структурний, або, як його ще називають, системний метод, розуміється М. І. Байтіним як сукупність методологічних підходів, прийомів і принципів вивчення та конструювання держави і права багатьох державно-правових явищ як систем [4, с. 26].

Ще Г. Гегель сформулював ідею системності щодо філософії: «Кожна частина філософії є філософське ціле, замкнуте в собі коло, але філософська ідея є в кожній із цих частин в особливій визначеності або особливому елементі. Окреме коло, саме тому, що воно є усередині себе цілісність, розриває межу свого елемента і слугує підставою ширшої сфери; ціле є колом тому, що складається з кіл, кожне з яких є необхідним моментом, так що система їх своєрідних елементів складає всю ідею, яка разом із тим виявляється також і в кожному з них» [5, с. 33].

Представник науки теоретичного знання – філософії права – С. А. Бублик слушно називає системний аналіз найпродуктивнішим дослідницьким методом, застосування якого в юридичній науці є особливо актуальним. Учений зазначає, що «...йдеться про дослідження об'єктів як систем. Система – це ціле, складене з частин, сукупність взаємопов'язаних елементів, цілісність. Звідси перший принцип системного аналізу – цілісність об'єкта як системи, властивості якої не зводяться до суми ознак її елементів, не виводяться з цих ознак. Система характеризується взаємозалежністю цілого й частини, коли кожний елемент залежить від свого місця і своїх функцій у цілісній системі» [6, с. 68].

У літературі його іноді називають систематичним контент-аналізом, який спрямований як на тексти (що завжди традиційно вчиняла юридична наука), так і на систематизацію емпіричних юридичних досліджень [7, с. 128–130]. У рамках правничої науки України (наприклад, І. Заморська) найчастіше системний підхід сприймається як методологічний напрям, основне завдання якого полягає в розробці методів дослідження та у формуванні певних об'єктів – систем різних типів. Такий підхід насамперед припускає, що право – це структурно-елементне утворення, первинним елементом якого є правові норми, які для забезпечення найбільш ефективного

регулювання окремих видів суспільних відносин об'єднуються у відповідні галузі, а також визначає правову нормативність як системне явище соціальної дійсності, яка проявляється через нормативно-правові приписи. Побудова всієї сукупності правових норм на основі певної послідовності та взаємозв'язку дозволяє свідчити про складне, цілісне утворення – систему права [8].

Отже, в основі системного підходу лежить дослідження певного об'єкта як цілісної системи, що має внутрішню структуру, поділяється на складові елементи, і завдання дослідника полягає у тому, щоб визначити їх кількість, порядок організації, зв'язки та взаємодію між ними. У нашому випадку інститут процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні є досить широким поняттям і включає в себе велику сукупність як примусових, так і непримусових заходів. Саме тому використання системного методу дозволяє представити власну класифікацію таких заходів за різними критеріями.

Зазначимо, що не всі методи вивчення правових явищ є дієвими саме для процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні. Так, поширений для абсолютної більшості кримінальних процесуальних досліджень, зокрема й процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, догматичний метод, даючи хороші результати під час аналізу чинного кримінального законодавства та варіантів його удосконалення, вважається недієвим для досліджень загальнофункціональних особливостей будь-якого напряму державної політики, зокрема кримінальної процесуальної, як підсистеми політики у розслідуванні кримінальних правопорушень. Дійсно, в основу цього методу покладено застосовні до конкретної аналізованої кримінальної процесуальної норми закони формальної логіки, а також сучасні досягнення у сфері граматичного тлумачення нормативно-правових актів [9, с. 157; 10]. Він є цінним і важливим під час тлумачення певних кримінальних процесуальних норм, встановлення їх змісту в контексті правильного нормозастосування; результативним буде і для вирішення питань удосконалення та систематизації законодавства. Проте визначення цілісної системи процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, розгляд процесуального механізму його застосування, визначення переліку проблем та напрямів їх вирішення нечасто стикається з проблемами вивчення логіко-граматичного змісту конкретних норм.

Серед особливих методів, які мають свою специфіку при дослідженні процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, важливе місце посідає метод структурно-функціонального аналізу. Як вказує В. С. Горбань, в історії політико-правової думки першим правознавцем, хто використовував цей гносеологічний принцип як основний у своїй науково-дослідницькій програмі, був Єрінг, який обґрунтував його застосування до аналізу права [11]. З позицій вивчення процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні цей метод однозначно є одним із основних, оскільки саме за його допомогою можна встановити роль і значення окремих заходів у роботі всієї системи процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, яка, своєю чергою, є підсистемою кримінальної процесуальної політики.

А. В. Пехник слушно зауважив, що вивчення політики та її проявів вимагає звернення і до теорії систем, тому що процеси управління й політики невіддільні від принципів функціонування систем управління й політичних систем [12, с. 423]. З огляду на те, що кримінальна процесуальна політика являє собою певну систему, то не викликає сумнівів і застосування досягнень теорії систем та її методології, основою якої є структурний підхід. У багатьох дослідженнях науковці в загальному цей метод представляють як такий, при якому досліджувані явища розглядаються як частини або елементи єдиного, цілісного утворення – певної структури.

Використання функціонально-структурного методу зумовлює застосування й інших підходів моделювання та прогнозування.

Щодо цього, П. Л. Фріс вказує, що модель являє собою спрощене відображення реальності – це менш детальне, менш складне, менш докладне відтворення реально існуючого об'єкта або феномену. Учений вважає, що коли говоримо про моделювання такого соціального феномену, як кримінальне правопорушення, модель, по суті, являє собою не просто спрощення реальності, а відображення реальності через призму певного теоретичного підходу або думки експерта. У цьому сенсі моделювання можна розглядати як більш точне і формалізоване (порівняно з традиційною текстуальною формою) описання теоретичної концепції, висновків експертного аналізу, результатів первинного дослідження. Класичним результатом застосування методу моделювання є розроблення прогнозу. На підставі наведеного П. Л. Фріс резюмує: «прогнозування можна вважати одним із найбільш цінних інструментаріїв моделювання політики у сфері боротьби зі злочинністю» [13, с. 606]. Проте в цьому аспекті вчений свідчить про кримінологічні аспекти вивчення певних законопроектів, адже визначає позитивні і негативні сторони нормативно-правових актів. Проте метод моделювання може використовуватися і для побудови ефективної моделі процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, яка відображає її функції та функціонування як системи.

Специфіка дослідження процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні полягає ще й у тому, що ці функції та результати їх реалізації відображаються у реальному житті, що зі свого боку зумовлює потребу у використанні соціологічного підходу, адже саме соціологічні методи можуть відобразити сприйняття й оцінку заходів процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні суспільством, а також свідчити про ефективність реалізації її функцій, наприклад через правозастосування. Про це зазначали науковці, наголошуючи про те, що співвідношення, взаємозв'язок і взаємодія права, його інститутів і норм із соціальною дійсністю є основною проблемою соціології права, адже вона розкривається за двома напрямками: соціальна обумовленість права і соціальна ефективність права [12].

Важливим у дослідженні процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні є доктринальний метод. Коли зазначають про доктринальне правове дослідження, йдеться про дослідження юридичної концепції та принципів усіх типів справ, статутів (законів) і норм. Мета цього методу – стабільність та визначеність

права. Цей спосіб дослідження охоплює систематичний аналіз законодавчого регулювання та правових принципів, що включаються або впливають із нього з метою їх логічного і раціонального впорядкування. Переважно такі дослідження проводяться судьями або викладачами права. До джерел доктринального дослідження належать: тексти законів, періодичні видання та коментарі, звіти комітетів парламенту, правові історії тощо [13].

Висновки. Отже, методологія процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні відіграє значну роль у сприйнятті нових змін реальної сучасної кримінальної процесуальної політики. Методологія пізнання і перетворення сучасного українського права, ґрунтуючись на результатах попередніх кримінальних процесуальних досліджень, дає нам новий погляд на розуміння цього явища, його реальної сутності. Вона включає в себе сукупність загальнонаукових та спеціально-юридичних методів пізнання, які використовуються певною мірою. Найбільшим поширеними методами, які використовуються під час дослідження процесуального забезпечення участі осіб у кримінальному провадженні, є індукції, дедукції, системний, структурно-функціональний.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лук'янова Г. Ю. Методологічні основи дослідження права у сучасній юридичній науці. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 33–43. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/21191/4-2011gyusyun.pdf>
2. Щедровицкий Г. П. Проблемы методологии системного исследования. М., 1964. 48 с.
3. Панов М. І. Основи методології науки кримінального права. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2017. № 2(9). URL: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/165680/165048>
4. Теория государства и права: курс лекцій / под ред. Н. И. Матузова, А. В. Малько. М., 2000. 776 с.
5. Гегель Г.-В. Ф. Сочинения. В 14 т. Т. 1. М.: Государственное издательство политической литературы, 1929. 473 с.
6. Філософія права: навч. посібник / О. О. Бандура, С. А. Бублик, М. Л. Заїнчковський та ін.; за заг. ред. М. В. Костицького, Б. Ф. Чміля. К.: Юрінком Інтер, 2000. 336 с.
7. The Value of Systematic Content Analysis in Legal Research. Maryam Salehijam. *International Journal of Law*. Volume 3; Issue 5; September 2017. P. 128–130.
8. Заморська Л. І. Системний підхід у дослідженні правової реальності. *Вісник північного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2016. № 7. С. 38–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2016_7_6
9. Рябчинська О. П. Методологія досліджень проблем кримінального права: постановка проблеми. *Право і Безпека*. 2013. № 1. С. 157–163.

10. Демидова Л. М. Кримінальне право в загальній системі наукових знань: методологічний аспект кримінально-правових досліджень. *Юридичний вісник*. 2015. № 3 (36). С. 139–143.

11. Горбань В. С. Влияние философии Гегеля на формирование и развитие учения о праве Иеринга (начало). *Право и политика*. 2017. № 5. С. 77–97. URL: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=22214

12. Пехник А. В. Теоретико-методологічні основи дослідження політичного управління як системи. *Актуальні проблеми держави і права*. 2004. № 22 (82). С. 423.

13. Фріс П. Л. Вибрані праці. Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. С. 606.

REFERENCES

1. Lukianova H. Yu. (2011). Metodolohichni osnovy doslidzhennia prava u suchasnii yurydychnii nauksi [Methodological foundations of legal research in modern legal science]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 4. S. 33–43. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2119/1/4-2011lgysyun.pdf> [in Ukrainian].

2. Shchedrovtskyi H. P. (1964). Problemy metodolohyy systemnoho yssledovaniya [Problems of systematic research methodology]. M. 48 s. [in Russian].

3. Panov M. I. (2017). Osnovy metodolohii nauky kryminalnoho prava. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy* [Fundamentals of the methodology of the science of criminal law]. № 2(9). URL: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/165680/165048> [in Ukrainian].

4. Teoriya hosudarstva y prava: kurs lektsyi [Theory of State and Law: a course of lectures] (2000). Pod red. N. Y. Matuzova, A. V. Malko. M. 776 s. [in Russian].

5. Hehel H.-V. F. (1929). Sochyneniya [Compositions]. V 14 t. T. 1. M.: Hosudarstvennoe yzdatelstvo polytycheskoi lyteratury. 473 s. [in Russian].

6. Bandura O. O., Bublyk S. A., Zainchkovskyi M. L. ta in. (2000). Filosofiia prava: navch. Posibnyk / za zah. red. M. V. Kostytskoho, B. F. Chmilia. K.: Yurinkom Inter. 336 s. [in Ukrainian].

7. The Value of Systematic Content Analysis in Legal Research (2017). Maryam Salehijam. *International Journal of Law*. Volume 3; Issue 5. P. 128–130 [in English].

8. Zamorska L. I. (2016). Systemnyi pidkhid u doslidzhenni pravovoi realnosti. *Visnyk pivnichnoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy* [A systematic approach to the study of legal reality]. № 7. S. 38–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vprc_2016_7_6 [in Ukrainian].

9. Riabchynska O. P. (2013). Metodolohiia doslidzhen problem kryminalnoho prava: postanovka problem [Methodology of research of criminal law problems: statement of the problem]. *Pravo i Bezpeka*. № 1. S. 157–163 [in Ukrainian].

10. Demydova L. M. (2015). Kryminalne pravo v zahalnyi systemi naukovykh znan: metodolohichni aspekt kryminalno-pravovykh doslidzhen [Criminal law in the general system of scientific knowledge: methodological aspect of criminal law research]. *Yurydychnyi visnyk*. № 3 (36). S. 139–143 [in Ukrainian].

11. Horban V. S. (2017). Vlyaniye fylosofyy Hehelia na formirovaniye y razvytye ucheniya o prave Yerynha (nachalo) [Influence of Hegel's philosophy on the formation and development of the doctrine of Iering's law (beginning)]. *Pravo y polityka*. № 5. S. 77–97. URL: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=22214 [in Russian].

12. Pekhnyk A. V. (2004). Teoretyko-metodolohichni osnovy doslidzhennia politychnoho upravlinnia yak systemy [Theoretical and methodological foundations of the study of political management as a system]. *Aktualni problemy derzhavy i prava*. № 22 (82). S. 423 [in Ukrainian].

13. Fris P. L. Vybrani pratsi [Selected works]. Ivano-Frankivsk: Foliant, 2014. S. 606 [in Ukrainian].

V. V. Topchiy, A. V. Svintsytskyi. Methodological Principles for Ensuring the Participation of Persons During Criminal Proceedings

The article discusses the methods used in the study of the problem of procedural support of the participation of persons in criminal proceedings. It is noted that procedural support of the participation of persons in criminal proceedings is a relatively new institution of the criminal process, and therefore requires in-depth scientific knowledge. It is the methodology of knowledge of law that gives a new perspective on the understanding of the essence of the procedural provision of the participation of persons in criminal proceedings. In this way, the methodology makes it possible to promote the development of the theory and practice of the implementation of law, including its transformation and improvement.

Considering the issue of the methodology of procedural support for the participation of persons in criminal proceedings, it was determined that it is advisable to use a multi-level approach, to a greater extent, general methods of scientific knowledge are used – analysis and synthesis, ascent from the abstract to the concrete, etc. (philosophical methodology); general for many sciences, interdisciplinary methods of cognition – system and organizational analysis, cybernetic, synergistic approaches, etc. (general scientific methodology); theory and methods of a specific science, field of knowledge; technique, a set of operations and procedures used in specific studies.

It has been established that the use of a system approach is widespread, which is based on the study of a certain object as a complete system that has an internal structure, is divided into constituent elements, and the task of the researcher is to determine their number, order of organization, connections and interaction between them. In our case, the institution of procedural support of the participation of persons in criminal proceedings is a rather broad concept and includes a large set of both coercive and non-coercive measures. That is why the use of the system method allows you to present your own classification of such measures according to various criteria.

It has been proven that the methodology of procedural support of the participation of persons in criminal proceedings plays a significant role in the perception of new changes in real modern criminal procedural policy. The methodology of knowledge and transformation of modern Ukrainian law, based on the results of previous criminal procedural studies, gives us a new perspective on the understanding of this phenomenon, its real essence. It includes a

set of general scientific and special legal methods of cognition, which are used to one degree or another. The most common methods used during the study of procedural support of the participation of persons in criminal proceedings are induction, deduction, systemic, structural and functional.

Keywords: *criminal proceedings, criminal process, procedural support of persons in criminal proceedings, coercive measures, obligations, methodology, system method, structural-functional method.*

Стаття надійшла до редколегії 10 листопада 2022 року